

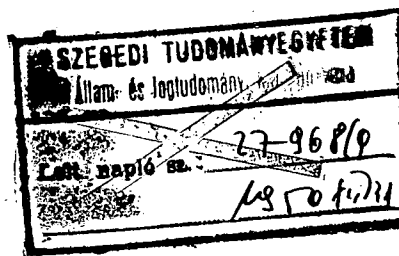
SZEMERE MIKLÓS

*

ORSZÁGGYÜLÉSI BESZÉD A HADSEREGRŐL

1903 FEBRUÁR 27-ÉN

Dr. POLNER ODON
KÖNYVTÁRA

BUDAPEST
AZ ATHENAEUM R.-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA

T. Képviselőház! *(Halljuk! Halljuk!)* Becses figyelmüket hosszasan igénybe venni nem óhajtom. Nem követhetem a t. ellenzéket a hazafias, nagyszabásu és bőséges időt igénybe vevő beszédek terén a törvényjavaslat ellen, mert az ellenkező szempontból indulok ki. *(Halljuk! Halljuk!)*

A Széll-kabinet iránt őszinte bizalommal viseltetem; garancziát látok különösen Széll Kálmán személyében, a kit nehéz, válságos idők elhárítására a Gondviselés tolt előtérbe; *(Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a középén.)* a ki mostanig mindent államférfiui tapintattal oldott meg *(Ugy van! jobbfelől.)* és hiszem, hogy a jelen esetben sem fogna más valaki bölcsebben intézkedni, mint ő fog, — az igen t. honvédelmi minister urral együtt.

Gabányi Miklós: A ki azonban maródit jelentett. *(Derűltség. Elnök csenget.)*

Szemere Miklós: T. Képviselőház! Engedjék meg nekem, hogy ez uttal néhány szót szóljak magáról a hadseregről. *(Halljuk! Halljuk!)*

Nem annyira államjogi szempontból indulok ki; erre ott vannak jeles jogászaink; nem is politikai szempontból szólok, sem nemzeti magyar szempontból: hanem egyszerűen hadseregünk legszükségesebb és legelső kellékéről: a védőerőnk harczképességéről óhajtok beszélni, tisztán technikus szempontból; nem vegyítve az ítéletbe érzelmeket.

Egyesegyedül az országos érdek tartom szemeim előtt és mellőzők minden pártszempontot. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Béke idején, úgy mint győztes háboru után is, végtelen látványos és szemkápráztató, lélekemelő tünemény egy nemzeti hadsereg nemzeti zászlóval, jelvényekkel, zsinórzattal, nemzeti kommandóval.

Sokan nálunk is külön nemzeti magyar hadsereget óhajtanak szervezni.

Komjáthy Béla: Minden magyar ember!
*(Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Mozgás
 jobbfelől.)*

Thaly Kálmán: A régi Szemerék is! Szemere László kurucz brigadéros volt!

Szemere Miklós: Irányadó katonai körök
 ebben a felfogásban nálunk nem osztozkodnak;
 ők nem érzelegnek, és lehet, nekik van igazuk.

Minden esetre a döntés a részükön van.

A kérdéshez azonban tisztán katonai szempontból nagyon lehet hozzászólni pro is, contra is.

Ha szabad reá hivatkoznom, Savoyai Eugén, a kinek vitézi kardja három urának és császárajának koronáját halmozta babérokkal...

Thaly Kálmán: És a ki a magyarokat »canaille«-nak nevezte!

Szemere Miklós:... világosan említi memoirjaiban, hogy ajánlotta négy hadsereg felállítását: egy magyart, egy csehet, egy osztrákot és egy wallont, — akkor még a mai Belgium is a Habsburg dynastia jogara alá tartozott, — négy hadsereget, a hol ne legyenek csak saját nemzetbeli tisztek az aemulatio fentartására.

Adják honfiaknak a fizetéseket.

Az eredeti francia szövege így hangzik (*olvassa*): »faire une armée hongroise, bohémienne, autrichienne et wallone, ou il en n'y aurait que des officiers de leur nation pour entretenir l'émulation; donner des semestres aux gens du pays.«

Tanácsát nem vették be!

De abban a vétekben, hiszem, nem fognak bűnösnek tekinteni, hogy egy ultra-magyar érzelmi chauvinistát czitáltam volna.

Bizonyítja feltevésem az is, hogy a »les cowirouzzers«-ekről — a kik alatt a kuruczokat értette — per »cette canaille« emlékezik meg. Rákóczynak és Károlynak pedig — une corde ou un cordon — azaz kötelet vagy rendszalagot ajánl adni.

Biztosra veszem tehát, hogy Savoyai Eugén értelmi, és nem érzelmi világból kiinduló tanácscsalkivánt szolgálni császári urának.

Savoyai Jenő szép hazánkból csak egynek hódolt szívvvel; és az egy kedves, eszes magyar nő volt, a ki miatt részben el is veszítette Villars

ellen a denaini csatát. Így jegyezte fel róla a história.

Thaly Kálmán: Az is német volt születésére nézve!

Szemere Miklós: T. Képviselőház! Magam is ismerem személyesen Európa egyik élő legelső tábornokát — sajnálom, nem nevezhetem meg itt nyilvánosan, nem kértem reá meghatalmazást, — ez a kiváló hadvezér is hive a nemzeti zászló, kommandó és jelszavaknak és ez sem ultra-magyar chauvinista.

Maga az osztrák-magyar Dienst-Reglement III. része ezt mondja: »Für den Regiments-(Truppen)-Commandanten« 28. §-ának 247. pontjában *(olvassa)*: »Ein besonderes Augenmerk soll der Regiments-Commandant der Nationalität seines Regiments zuwenden und deren Wesen umso gründlicher zu erfassen verstehen, als die Tüchtigkeit des Soldaten zum Theile durch die richtige Verwertung seiner nationalen Eigenschaften bedingt ist.«

Gabányi Miklós: Persze nekünk muszáj mindenféle nyelven tudni, francziául, németül, meg törökül is. *(Derültség.)*

Szemere Miklós: Ebből a szakaszból én részben méltatását vélem látni a Savoyai Eugén-féle elveknek.

Azokat a jeles katonákat, a kik a közös hadsereg intézményét tartják a legjobbnak, legelőnyösebbnek a seregünk harczképességére, azokat névszerint nem idézem; elég, ha annyit mondok, hogy így gondolkozik az egész élite osztrák-magyar tábornoki kar, — és illusztrálja az intézményt bőven maga az egész hadseregünk.

Ha azonban valaha a jövőendőben nemzeti önálló magyar haderő állíttatnék fel, a mi ma sokak előtt falra festett mumus, — de hiszen mindenre van példa, arra is, hogy nemzeteknek önálló seregeik vannak, (*Halljuk! Halljuk!*) — akkor két dolgot kikerülni alig lehetne: először, hogy vigan szavazná meg a parlament mindig a költségeket, akár a pánczélos ágyukat is, mert senkivel sem könnyebb bánni, mint a magyarral, meseszerű könnyű! (*Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.*)

Másodszor, ha a sereg — a mitől Ég óvjon! — vereséget szenvedne, (*Mozgás a szélsőbaloldalon.*) nem mondhatnák, mint mondották min-

dig a múltban, hogy megverték az osztrákot; de be kellene tudni magunknak a szerencsétlenséget, el kellene vállalni a felelősséget, és igyekeznünk kellene a csorbát kiköszörölni, a vasat megná-
dolni és becsvágygyal — a mi nem hiányzik — reorganizálni.

Az én szerény impresszióm az egész hadsereg-kérdésről az, hogy lehet egy nemzeti sereg rossz, és egy tisztán az uralkodó személyén csüngő hadsereg jó, vagy megfordítva, a szerint, hogy milyen az organizációja, szelleme — a mibe beleérttem a jó katonai fegyelmet is, — hogy milyen a harczképessége, és hogy milyen a vezérlete; bár megjegyzem, hogy ujabban valamivel kevesebb fog függni a vezérektől és aránylag több a katona egyéni kvalitásaitól.

Hosszu distancziára a sereg minősége fog dönteni.

Azt hiszem továbbá, hogy a hadsereg delikát és egyszersmind legfőbben járó kérdésében a harczképességi szemponton kívül nálunk egy piczike-parányit belejátszott úgy Savoyai Jenő idejében, mint 1867-ben is, a politika.

Politizálni pedig erről a témáról nem kívánok.

Az egész ügy nem is egyedül a mi hatás-körünkbe tartozik, sőt... — intézkedik benne a hadak legfőbb ura, a magyar király — és ebben megnyugszom. (*Helyeslés jobbfelől.*)

Ha hadseregünk harczképességét emelni akarjuk, akkor az agrár és a mercantil erények mellett legelől a hadi erényeket kell a magyarba beleoltani; (*Felkiáltások a szélső-baloldalon: Van abban elég!*) a polgárokat ifju kortól így nevelni; csak akkor lehet a nemzet valóban erős és hatalmas. (*Ugy van! Helyeslés jobbfelől.*)

Ezen az alapon lehet aztán álmodni Magyar Imperializmusról; ha tetszik: Nagy-Magyarországról is; de hadi erények nélkül ez önámítás, fülbemászó gas-cognade.

Hosszú, nehéz munka egy nemzetet az internacionális küzdelmekre előkészíteni. Kell hozzá kitartás és keménység, de győzni csak ezek árán lehet!

Mi magyarok tegyük ezt duplán, mert egyedül állunk a világban, és

csak saját karunkra, saját fejünkre és szívünkre támaszkodhatunk. (*Élénk helyeslés.*)

Áttérek, t. Ház, a hadi erények legelsejére, a modern népek harczképességének alapkövére, a mi a pontos czéllövésben és a találásban áll. (*Halljuk! Halljuk!*)

Honvédelmi szempontból nem meghalni kell a hazáért, de élni és az ellent eltalálni.

És többet ér hadi szempontból egy törpe, púpos, a ki talál, mint egy athléta, egy Herkules, a ki a fegyverrel bánni nem tud és — hibázik. (*Helyeslés.*)

Semmi nem emeli ma jobban a hadi önértetet egy seregben, mint a fegyver kezelésének, a czéllövés tudásának büszke érzete. (*Igaz! Ugy van!*)

Nézzük a búrok önvédelmi harcát, vagy a tiroliakat, a kik már száz év előtt a Sachsenklemme-t tudták I. Napoleonnak produkálni az akkori primitiv eszközökkel.

Mikor már az ellenséggel áll a sereg szemben, akkor nincs többé

sárga zsinór, vörös zsinór és porte-épée kérdése; akkor löni kell tudni és a ki nem talál, legyen bár 77 őse, legyen laptulajdonos és akadémiai tag: rossz katona!

A hadsereg győzelme itt fordul meg. Erre kell a nevelés és a training. Találni kell tudni!

Óvakodjunk ennél a kérdésnél minden érzéltől és akkor fogjuk legjobban szolgálni hazánkat!

Mert a mint a majomszeretet nem a valódi anyai szeretet és az ultramontanizmus, meg a bigotteria nem vallásosság, a chauvinizmus még nem hazafiság. (*Ugy van! jobbfelől.*)

Állandó szövetségeseink, Németország és Olaszország nagy gondot fordítanak a czéllövészetre és mindkét államban nagy segítségére vannak a hadseregnek a számos és régi lövészegyletek.

Poroszországban a hadi kormányzat igyekszik a katonaságot mozgó, sőt eleven célokra is lövetni.

Ilyes kísérletezésekről sokat hallottam. Nálunk is teszik, de kevesebbet.

Hogy milyen komolyan veszi a porosz hadügyministerium a czéllövést és mindent, a mi vele összefügg, legjobban illusztrálja egy csekélység, a mit elmondok.

A porosz hadügyministerium már 1891-ben 100.000 márka díjat tűzött egy olyan vaktöltésre — Platz-Patrone, — a mely lehetőleg úgy rugjon, úgy durranjon és annyi füstöt adjon a hadgyakorlatoknál békében, mint az éles töltés háboruban.

Ilyen gonddal készítik elő és szoktatják a porosz katonát minden détailban.

Vészi József: Minálunk spórolnak a vaktöltéssel! (*Ugy van!*)

Szemere Miklós: Másik állandó szövetségünk: Olaszország, elől jár a czéllövészet terén. A czéllövés maga egy nemzeti intézmény: »Tiro a segno Nazionale«. Még Umberto király uralkodása alatt létesült Depretis ministersége idejében.

Az olasz nemzeti lövöldék parancsnokai rendszeren kiszolgált tisztek. Az olasz aktiv hadsereg legénysége is közreműködik és technice mindenben segít a czéllövéseknél. Ott egybe van forrva a czivil és katonaság.

A munkás nép főképen vasárnapokon és más ünnepnapokon végzi lövőgyakorlatait.

Van Olaszországban ilyen nemzeti lövölde körülbelül 820 és tagja van circa 180—200.000.

Első célja a nemzeti céllövészetnek, a mint az előttem fekvő törvényből és regolamentóból kitűnik, »di preparare la gioventu al servizio militare«. Azaz a fiatalság előkészítése a hadi szolgálatra a főcél, így mondja a törvény első §-a.

A nemzeti céllövészet műszaki szempontból a hadügyministerium alatt, administratív szempontból pedig a belügyministerium alatt áll.

Az egész törvényt és regolamentót itt nem idézem; elég, ha felemlitem, hogy a 7. §. értelmében a szegény emberek sem tagdíjat nem fizetnek, de még municziót sem.

A 8. §. meghatározza, hogy a kik két évig részt vettek a nemzeti céllövészetben, az előírt szabályok betartásával, azok előnyökben részesülnek. Mint rezervisták gyakorlatra kevesebbet, vagy egyáltalán nem hivatnak be, és esetleg csak két évet szolgálnak. *(Tetszés.)* A 9. §. szerint azok, a kik legalább egy évig nem vettek részt

az előírtos nemzeti czéllövészetben, egyéves önkénytesek sem lehetnek.

A czéllövő fiatalság Olaszországban ma már katonai gyakorlatokat is végez. A későbbi katonai fegyelemhez szoktatni ez is jó.

Be van bizonyítva, hogy a mióta az olasz ifjuság a nemzeti czéllövészetben részt vesz, a katonaság több mint 50%-kal jobban lő.

A nemzeteket nagy rázkódtatások, vagy szerencsétlenségek szokták észre téríteni. Így történt a görögökkel. A mint a törökök által megverettek és látták, hogy a görög sereg lőni semmit nem tud, azonnal behozták a czéllövészetet olasz módra.

Ugy vagyok értesülve, hogy a Görögországban vitézül küzdött Ricciotti Garibaldi tábornokot, — a ki vitéz olasz önkényteseinek több mint felét elveszítette a damokosi csatában, — a nagy Garibaldi fiát bízták meg, hogy az egész czéllövészetet görög földön organizálja.

A svájcz ifjuság katonai neveléséről itt e házban a mult tavasszal kimerítően beszéltem.

Angliában most a búr háboru óta óriási mozgalom van a lövöldék felállításában. Naponta lehe-

tett olvasni a »Sportsman«-ben, hogy ez és az az ur állított fel birtokán lövöldét a népnek.

Az angol nemesség színe-virága lenn volt Transwaalban: Anglia leggazdagabb földesura, a westminsteri herczeg mint vőlegény harczolta végig a háborút lord Roberts oldalán szárnysegédi minőségben. Anglia első pair-je, a norfolki herczeg pedig már mint — gondolom — nagyapa harczolt és önkényteskedett lenn.

És ezek a nemes urak, a kik lelkesen kockáztatták életüket Transwaalban Angliáért, most zsebükbe nyulnak és örömmel pótolják, a mi náluk nem volt: építtetnek lövöldéket és így biztosítják a jövő Anglia uralmát, az angol faj supprematiáját, az angol Imperializmust.

Magyarországon a polgári lövöldék semmi összefüggésben az állammal nincsenek és semmi segélyben nem részesülnek sem a magyar államtól, sem a hadi kincstártól.

Mondhatnám, hogy nálunk a cél-lövöldék divatja párhuzamban hanyat-

lott a fegyverek pontosságának és a céllövészet fontosságának emelkedésével. *(Igaz! Ugy van!)*

Ausztriában sokkal több a lövölde és a jó lövő, különösen az alpesi tartományokban; de az állam ott sem tesz közvetlenül semmit a fontos intézmény emelésére.

A céllövészeetről szólva, felemlitem, hogy már az amerikai seccessio-háboru alkalmával az ellenség rémei voltak a texasi önkénytesek. Sok Cow-boy és más hasonló gyakorlott lövőköl állottak és hacsak az ellenség közelébe férhettek, az akkori negyven év előtti fegyverekkel pár száz lépésről néhány perc alatt kiölték az ellen soraiból a tábornokokat és a főbb tiszteket.

A búrok a legmesszebb mentek a jó lövők méltatásában. Tüzérségükhöz a legjelesebb tüzmestereket fogadták fel zsoldba, igen nagy fizetéssel: jó részt francziákat.

Azt hiszem, az ilyen embereket arannyal sem lehet eléggé megfizetni és a seregnél megtartani. Ilyenektől függhet egy csata kimenetele.

Nálunk vannak a tüzérségnél jó lövők, különösen a Feuerwerkerek között. Van egy barátom, a ki a jobbakat majd mind ismeri.

A hadi tengerészetnél egy jó lövő értéke, ha lehet, még nagyobb, (*Ugy van!*) mert minden lövés sok ezer forintba kerül és egy ágyúval csak bizonyos számú lövést lehet tenni.

Ismeretes [Strassburg ostrománál 1870-ben egy német tüzér esete. A strassburgi dóm tornyán a francziák egy obszervatóriumot állítottak fel. Ez a németeket nagyon zavarta és egy ismeretes jó lövő tüzért rendeltek az obszervatóriumbeliek elzavarására. Ennek a német derekasan meg is felelt, de aztán ráadásul — parancs nélkül — lőtt] még egy utolsót és találta a tornyon a keresztet, és a vaskereszt meghajlott. Ezért a lövésért a katona fegyelmi büntetésben részesült, de az ostromló sereg tisztikara egy nagy kollektát rendezett neki művészi lövéseért.

A búrok rosszul manővroztak, — ismeretes dolog ma már — de mindent pótoltt és pedig bőven a fegyver és az ásó remek kezelése. Tűzkommandó náluk nem is volt,

de mindig csak czélozva — és lehetőleg fedett állásból lőttek, — ha volt — mire.

Rendesen el is találták a kiszemelt czélt.

Ha pedig helyzetük már tarthatatlan volt, készen álló lovaikra ültek, — mind gyalogosított lovasság volt — elvágattak és legrövidebb idő múltán más állásban várták készen az angolokat.

Igy írják le egybehangzóan valamennyien, a kik itt harczoltak.

Sehol a tüzfegyelem oly rendkívüli nem volt, mint a búroknál; és ez természetes is, mert a mely katona ismeri a fegyverét és tud lőni, bizik is benne; csak akkor fog lőni, ha van mire és ha hiszi, hogy találhat is. Meglesz nála a tüzfegyelem, nem' puffogtatja el tőltényeit, mint a gyakorlatlan lövő, a ki ezzel mintegy eleget vél tenni hadi kötelességének és egyszersmind, ha tőltése elfogyott, jó alkalmat is talál a rögtöni bölcs visszavonulásra. Ez a rosszul lövő csapatoknak egyik fő veszedelme. Jó tüzdisciplina csak jól lövő katonáknál lehetséges. *(Helyeslés.)*

T. Képviselőház! Nálunk, fájdalom, kevés történik a czéllövés emelésére, mintha a találás nem is volna a modern katona legkerekesebb attribútuma, a legelső hadi virtus.

Azt örömmel konstátálom és elismerem, hogy a szakminister urak, Fejérváry báró különösen, és Pitreich közös hadügyministerünk, telve vannak a legnagyobb jóakarattal minden honvédelmi kérdés iránt, így a czéllövés iránt is; volt módomban erről személyesen meggyőződni. Dicsérném is őket, de nem szorultak magasztalásra. *(Zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)*

Tényeken változtatni azonban ők sem tudnak: ehhez nevelés kell és institucziók. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Katonaságunk, úgy gyalogságunk a gyalogsági Manlicherrel, mint lovasságunk a karabélylyal, mód nélkül keveset lő. A czéllövészeti egy mostoha, árva gyermek.

Hiányosak a csapatoknál a kiosztott fegyverbelövések is, — daczára az esetleges nagy jóakaratnak a tisztek részéről. A katonáknak kiosztott fegyverek igen különbözően hordanak.

Minden katonának külön tanulmányozni kellene saját fegyverét. *(Igaz! Ugy van!)*

Ha a katonának nem fényes a gombja, — a mi, elismerem, nagy rendetlenség — megbüntetik, de ha löni nem tud, nem esik baja. *(Igaz! Ugy van!)*

Átvettük, eltanuljuk a poroszoktól a piaffirozó parádé-lépést; evvel tölt a katona hónapokat, ideje nagy részét. Ezzel pedig csak diszszemeléknél lehet hatást elérni, nem háboruban. *(Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)* Nem is ezzel győztek a poroszok, de azzal, hogy a nemzet színe-virága szolgált, és lélekkel szolgál ma is.

Fájdalom, nálunk az ellenkező történik; a kinek valamije van, az nem szolgál.

Vannak dicséretes kivételek, de a szabály ez. Igen nagy baj ez nálunk!

Más monarchiákban, mint Angliában, Oroszországban is szolgálnak. Megkivánná nálunk is a monarchikus principium; bár szolgálnának! Van sok ok rá, hogy miért

nem teszik. *(Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)*

De nem bocsátkozom bele, nem akarok messze eltérni. *(Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)* Mintha csak köztársaságban volnánk!

T. Képviselőház! Az egyéves önkényesség intézménye politikailag és társadalmilag nagy horderejű.

Kiváltságokat ad a vagyonos embernek és a tanult embernek, a vagyonnak, a mely a diplomázott észszel párosul.

Ez a törvény bizonynyal meg is fog maradni az ész- és a pénzarisztokraczia nem kis kényelmére, nem is mernék ellene szólni, — de hadilag semmi előnye nincs.

Nem a harczképesség emelése lebegett a törvényhozók bölcs szemei előtt, a mikor alkották; nem is a sokat emlegetett igazság és egyenlőség, de nyilván egyéb consideratiók és társadalmi tekintetek.

De ha már ez megvan, — a min változtatni bizonyára nem fogunk, nem úgy, mint Franciaországban, a hol az egyéves önkényesség csak volt, de már nincs, — akkor adjunk privi-

legiumokat a nemzeti harczképesség niveauja emeléses szempontjából is. (*Helyeslés a bal- és a szélsőbaloldalon.*)

Szolgaljanak azok a fiatal polgárok, a kik a czéllövésben már sorozáskor kitűnnek, bárha nem gazdagok és érettségit sem tettek, — bárha nem a tudomány diplomástudorai — sem nem pénzathléták, csak a hadi virtus egyszerű bajnokai, — rövidebb ideig. (*Helyeslés balfelől.*)

Szolgaljanak azok is rövidebb ideig, a kik szolgálat közben bár, de a czéllövésnek és a találásnak nagy fokát érik el. (*Helyeslés a baloldalon.*) Így azután ösztönszerűleg igyekezni fog czélt löni tanulni minden ifju.

A gazdag embernek még mindig nagy előnye, hogy inkább módjában lesz magát a czéllövésben gyakorolni és tökéletesíteni, mint a szegénynek.

Ez volna egy tárgyilagos és a nemzet hadi kvalitásait is emelő, tehát igazságos törvény.

Vannak kivételképen olyanok is, a kik bizalmatlanok a fegyverrel bánni tudó nép iránt, a kik

a monarchikus principiumot is féltik a fegyverben álló magyar néptől.

Ez ám nagy tévedés, mert megbízható mindig csak az erős és megbízhatatlan örökké a gyenge. *(Helyeslés balfelől.)*

Scylia és Charibdis között lebegne az ilyen hadvezetőség, mert igaz, a belbéke fentartását, a zsandár szolgálatát elvégezheti bármely hadsereg, a melyben fegyelem van, de a külellenség megverésére szükséges egy harczra képzett nemzet. *(Élénk helyeslés balfelől.)*

Nincs mit félni ott a néptől, a hol a polgárok meg vannak győződve, hogy az államhatalom nemcsak kihasználja őket, de atyailag gondoskodik is róluk. *(Ugy van! a baloldalon.)*

Vannak olyan politikusok is, a kik vadaikat és vadászataikat féltik, a mint nevezik: a felfegyverzett magyar néptől.

Ezéknek a hazafiaknak csak azt válaszolhatnám, hogy én meg ellenkező esetben félttem magát a nemzetet. *(Ugy van! a baloldalon.)*

T. Képviselőház! Nem tartozom azok közé, a kik a népben csak pénz- és vér-adó-alapot látnak, *(Helyeslés a szélsőbaloldalon.)* de mint gyermeke ennek a fájnak, látom benne a magyar nemzetet, a mely érez és a melylyel a szívem együtt dobban.

Ha a nemzet vére és vagyona áldoztatik, használják fel azt helyesen!

Neveljük a fiatalságot a hadi eredményekre és korszerűséget öntsünk a seregbe! Így meg fogja védeni a hazát és becsületet fog szerezni hadaink legfőbb Urának, a kinek a nevét minden katona a csákóján hordja.

De mi örökké csak vitázunk és nem organizálunk!

Emeljük a nemzeti véderőt pozitív eszközökkel.

Nekünk intézmények kellene! *(Helyeslés a baloldalon. Zaj. Elnök csenget.)*

A jelenlegi nem rózsás viszonyok között nagy teher nehezedik az országra, nehéz kibírni.

Oka ennek részben abban van, hogy a mennyiségre dolgozunk, nem a minőségre. *(Ugy van! Ugy van! a néppárton és a szélsőbaloldalon.)*

A nagy tömegek pedig óriási összegekbe kerülnek. Felruházásuk, felfegyverzésük, eltartásuk, élelmezésük tenger pénzt emészt el. *(Ugy van! Ugy van! a néppárton és a szélsőbaloldalon.)*

E mellett a nagy tömegek igen nehezen mozgathatók, alig élelmezhetők, az apparátus nehézkes. *(Ugy van! balfelől.)*

Az ilyen hadvezetés rakás békés-, harczra nem edzett-, fegyvert kezelni nem tudó polgárnak ide-oda tolásában áll. *(Igaz! Ugy van! Élénk tetszés a néppárton és a szélsőbaloldalon.)*

A mely katona ma löni és találni nem tud, habár egyénileg halálos veszedelemben utazik, csak békeidőre berendezett egyenruhás gentlemannek tekinthető és tisztán kenyérfogyasztó statistája a háborúnak *(Ugy van! Ugy van! Tetszés a néppárton és a szélsőbaloldalon.)*

A jövő katonájának — értem a jövő győzteseket — edzett, kemény férfiaknak és pontos, jó lövőknek kell lenniök!

Olyan legyen a katonának a fegyvere, mint a művésznak a hegedűje,

mint a gladiatornak a kardja: imádja azt és bizzék benne! Ismerje is fegyverét mint egy fegyverkovács, hogy momentán kisebb igazításokat azonnal maga végezhesen rajta. *(Élénk helyeslés.)*

A jövőendő a gyorsan mozgatható, a kipróbált, jól fegyvelmezett, biztosan lövő élite corps-oké. Ilyen sereget szül a véletlen természet, mint a búroknál, avagy teremteni, nevelni kell, és az erre idomított ifju nemzedék nagy masszájából kell gondosan kiválogatni. *(Élénk helyeslés.)*

Jobbá és olcsóbbá tenni a hadsereget: ez lenne »nec pluribus impar«, a honvédelem és a vezérkar legnagyobb glóriája. *(Helyeslés a szélsőbaloldalon.)*

Intézményeket nekünk! Mert elvész Tokaj, Budavár, elvész a magyar becsület! *(Élénk helyeslés és éljenzés a jobb- és a baloldalon. A szónokot számosan üdvözik. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem fogadja el a javaslatot! Felkiáltások jobbfelől: De elfogadja! Zaj.)*

